

2000

Nr 1

Tähtitähhti

Varuratas
päästab

Tähekesel on
sünnipäev

Onu Ööbik
jälle platsis

Lugu
häbelikust
jääkarust

ISSN 0134-2266

40 AASTAT TÄHEKEST

Kõige-kõige esimeses TÄHEKESES

tutvustasin end nii:

Minu nimi TÄHEKE,
tutvustan end väheke.
Kõiki asju meeles pean,
palju laule, jutte tean.
Räägin teile sõprusest,
tööst ja aust ja vaprustest,
näitan pilte toredaid,
hoolsalt vaadake mind vaid!
Seljas uus ja kirev kuub,
tulen külla igal kuul.

Uskumatu, ent antud lubadust olen suutnud raskustega, kuid kindlalt täita. Ja nii kõik 40 aastat. Olen uhke teile, lapsed – minu lugejad. Teieta poleks ka ju mind. Eriti meeldib mulle, kui postkastist leian hulga kirju huvitavate lugude ja joonistustega. Siis olen terve päeva rõõmus.

Olen uhke, et mul on palju sõpru kirjanike ja kunstnike seas. Vist pole ühtegi lastekirjanikku, kelle jutte ja luuletusi ma ei ole avaldanud. Hiljem on paljudest neist lugudest saanud aga lasteraamatud.

Olen koos sinuga istunud koolipingis, reisinud kaugetel maadel, õppinud tundma koduümbrust ja mida kõike veel.

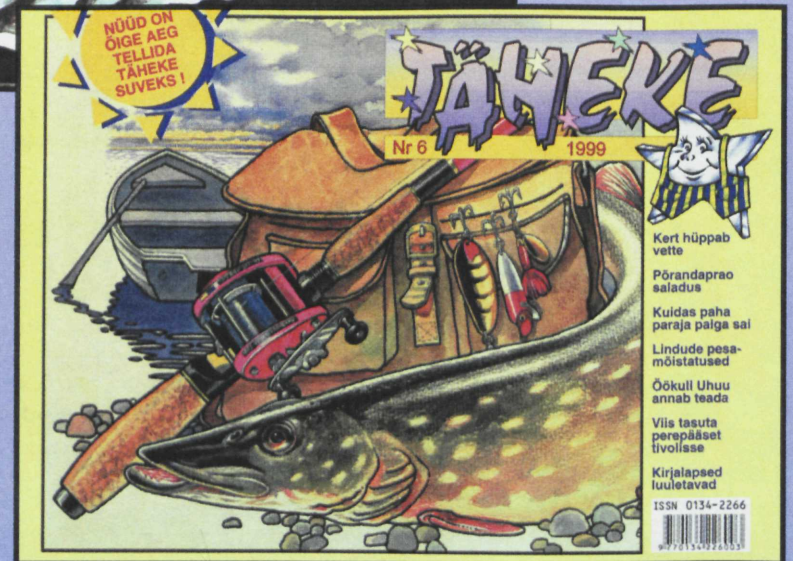
Paljud tänased kõrged riigimehed või -naised on kunagi ka olnud minu lugejad. Täna neid, et nad mind ikka aitavad. Tänu ka minu trükkijatele, postimeestele, müüjatele, et ma õigeks ajaks õigesse kohta jõuan.

Tean üsna palju koole, kus mind klassides loetakse ja siis koos loetut arutatakse. Aitäh neile tublidele õpetajatele!

Minult on sageli küsitud: mis sinust, TÄHEKE, edasi saab? Nüüd on ju arvutite ja interneti ajastu. Arvan, et üks ei välista teist. Ja mina jään ikka teie sõbraks seni, kuni Eestimaal on lapsi, kes õpivad lugema ja loevad meie emakeeles.

Olge terved, tublid ja rõõmsad! Huvitavaid ja meeldivaid kohtumisi 2000. aastal!

Teie TÄHEKE

100 AASTAT

ESIMESEST EESTI LASTEAJAKIRJAST

Kui eesti lapsed endale esimese lasteajakirja said, olid need paljude teiste maade lastel juba ammuilma olemas: inglased, prantslased ja rootslased ümmarguselt 150 aastat varem.

Esimese eestikeelse lasteajakirja sünniaeg on kuupäevaliselt teada. Pealkirjaks "LASTELEHT" saanud väljaanne ilmus 8. detsembril 1900. aastal Jurjevi linnas, mis nüüd kannab Tartu nime. Seega on meil aastal 2000 põhjust pühitseda eesti lasteajakirjanduse 100. sünnipäeva.

"LASTELEHT" on läbi aegade trükkinud ära palju niisuguseid luuletusi ja jutte, mida kindlasti mäletavad praegused vanaemad-vanaisad, emad ja isad. Mõned neist on ju teilegi tuttavad. Kes näiteks ei oskaks laulda-lugeda Reinhold Kamseni "Küll on kena kelguga hangest alla lasta...", mille ilmumisest saab mõne aasta pärast 100 aastat.

"LASTELEHT" ei olnud mitte üksnes luuletuste ja juttude avaldamise paik. Nagu "TÄHEKE" praegu, nii avaldas "LASTELEHT" oma ajal lugusid kaugetest võõrastest maadest ja seal elavatest loomadest-lindudest, meie oma Eestimaa ajaloost ja tehnika võidukäigust. Lastel enestelgi oli luba ajakirjas oma luuletusi ja jutte avaldada.

"LASTELEHE" ilmumise lõpetas 1940. aastal Eestisse jõudnud nõukogude võim.

ANDRES
JAAKSOO

OTT KANGILASKI VÄLGUMIHKEL

Korra olnud meie maal suur põud. Ei vihma sadanud sugugi. Rahvas suures hädas. Viimaks tulnud ühel mehel hea nõu. Läänud laadale, ostnud välgumihkli. Hakanud sellega vätku lööma. Saanud teine paar vätku lüüa, juba hakanudki vihma sadama. Eks välgumihkel ometi väga pisike – vihma sadanud ainult pool toopi. Eks kuningas saanud sellest kuulda. Käskinud terve riigi raua ja vase kokku tuua. Toodudki. Sellest ehitatud välgumihkel. Ei saanud teine suurt suur ega tibatilluke. Ots ulatunud pilvedest pool versta kõrgemale. Tahetud nüüd selle välgumihkliga hakata vätku lööma. Aga ei ole ometi meest leitud, kes mihklit jõuaks välgu välja lüüa. Küll käi-

nud kanged mehed mitmest kuningriigist oma jõudu proovimas, aga ei ole ometi välgumihklit jagu saanud. Ei ole seegi aidanud, et kuningas välgulööjale tütre naiseks ja poole kuningriiki kaasavaraks lubanud. Saadetud viimaks saadikud võõrale maale kohast meest otsima. Need otsinud seitse aastat, ei ole ometi kedagi leidnud. Siis hakanud vihma iseenesest sadama. Ei välgumihkli ehitamisest kasu ühti-

"Lasteleht", 1940, nr 5/6

REINHOLD KAMSEN TIGU JA USSIKE

LIBISEDES LIHULASSE
OLI TIGU PIKAL TEEL.
"LIHULAS MUL LÖBUS ASE!"
KELKIS USSILE TA KEEL.

AGA TIGU TASA-ASTEL
SAMMUS VAEVALT SAMMU MAAD,
KUI TA HÜÜDIS: "KATKI PASTEL,
LAPSED KOJU OOTAVAD!"

USSIKENE ÜTLES AGA:
"TIGU, TÜHINE SU KIIT! –
ÜHE AINSA SAMMU TAGA
LEIDSID LIHULA SA SIIT."

"Lasteleht", 1903, nr 9.

MATHIAS JOHANN EISEN

LIBLIKAS JA SIPELGAS

"TULE, TULE TANTSIMA,
TANTSIDA ON ARMAS,
KUNSTI ÕPETAMA SUL
OLEN KÄTTE VARMAS!"

NÕNDA KENA SIPELGAT
LIBLIK ÕHUST HÜÜDIS.
KOORMAT KANDES SIPELGAS
KOSTA TALLE PÜÜDIS:

"TANTSI, KANNUL TÜHI KÕHT,
TANTS TOOB KOJU NÄLJA;
TÖÖ JA HOOL – SEE PUUDUSE
AJAB MAJAST VÄLJA!"

TEHES TÖÖD, KUI TÖÖKS ON AEG,
POLE KARTA TALVE;
TANTSIJAL ON TÜHJAD, HOOLSAL
TÄIS KÕIK KIRSTUD, SALVED."

"Lasteleht", 1905, nr 1.

Kaugel põhjamaal, umbes sealkandis, kust tuleb jõuluvana, elavad jääkarud. Nad on muidu nagu meie maa pruunkarud, ainult et üleni valged. Eemalt näib jääkaru nagu suur lumelasu ja kui parasjagu on talv ja lund palju, siis pole peitust mängides üldse vaja peidukohti otsida. Tuleb lihtsalt kaugemale joosta, maha kükitada ja oledki peidus. Põhjamaal on peaaegu kogu aeg lund, nii et jääkarupojad saavad alati peitust mängida, kui tuju tuleb.

Meie lugu on ühest suurest jääkarust, kel oli roosa nina ja kes seda hirmsasti häbenes. Sulle võib tunduda, et mis selles roosas ninas ikka häbenemisväärset on. On ju sinul ja minul ja igaühel roosa nina. Noh, roosakas vähemasti. Ja talvel külma ilmaga on teine vahel päris punane. Aga karudega on niisugune lugu, et neil on kõigil mustad ninad. Väikesed jääkarupojad saavad peitust mängides sellest üsna ruttu aru, sest kes käpaga oma nina kinni ei kata, leitakse ruttu üles.

Meie häbelik jääkaru hoidis kogu aeg käppa nina ees, kuhu ta ka ei läinud. Kolmel käpal oli tal väga raske normaalselt käia. Teised jääkarud hakkasid teda kõnaku järgi ära tundma juba eemalt.

"Näe, Roosanina tuleb," ütlesid nad üksteisele, kui nägid, et üks kolmel käpal luukav karu läheneb.

"Hei, Roosanina, kuidas läheb?" hõikasin nad juba kaugelt ja Roosaninal oli hirmus piinlik, et on ära tuntud. Kui ta poleks olnud nii karvane, siis oleks ta kindlasti üleni roosaks läinud. Nüüd läks ainult tema roosa nina punaseks, aga seda polnud ju käpa varjust näha. Tegelikult ei mõelnud teised jääkarud mitte midagi halba, neil endil olid ju ka hüüdnimed – Lontkõrv ja Pikksaba ja Pehmekäpp ja Kollakasukas. Aga Roosanina häbenes oma nina väga. Tema meelest oli õudne olla roosa ninaga. Ja varsti ei julgenud ta enam üldse teiste jääkarude juurde minna ning konutas kogu aeg kurvalt suure jääpanga taga.

Mõne päeva pärast hakkasid teised

jääkarud Roosaninast puudust tundma.

"Ei tea, mis temast on saanud?" rääkisid nad omavahel.

"Peaks otsima minema!" arvas Lontkõrv.

Jääkarud hargnesid mööda jäävälja ja hakkasid otsima. Nad otsisid kaua, kuid ei leidnud Roosanina. Lõpuks jäi Pehmekäpp üksi otsima. Ka tema oli väsinud. Ta otsustas ühe jääpanga otsas veidi aega jalgu puhata. Pehmekäpp istuski jääpangale ja ...avastas teisel pool panka Roosanina.

Roosanina nägi parasjagu unes, et tal on ilus must nina nagu kõigil teistel ja Pehmekäpp tuleb ja teeb talle oma pehme käpaga pai. Pai oli pikk...Ja veel...Ja veel. Roosanina ärkas üles.

Oh imet, Pehmekäpp tegi talle tõesti oma pehme käpaga pai.

Roosanina tõstis kähku käpa nina ette, kuid Pehmekäpp võttis sellest kinni ja ütles:

"Ära varja oma nina. See olen ju mina."

"Mu nina on nii hirmus kole roosa," kogeles Roosanina.

"Ei ole kole," ütles Pehmekäpp, "minu meelest on sul väga ilus nina.

Pealegi on roosa nina väga eriline ja mulle meeldivad erilised asjad." Ja selle jutu kinnituseks andis Pehmekäpp Roosanina nina peale muski.

"Palun tule meie juurde tagasi, ma nii igatsesin sind," palus Pehmekäpp. "Ja ära varja oma nina. Muidu on mul sinust nii kahju, et sa kolmel käpal pead kõndima."

"Päriselt ka?" küsis Roosanina.

"Päriselt ka."

Siis upitas Roosanina ennast jääpanga varjust püsti ja läks koos Pehmekäpaga teiste jääkarude juurde. Ta ei varjanud enam oma nina. Ja kui aasta hiljem Pehmekäpp pojad sai, olid ka neil roosad ninad.

REET JAANSON

J... Lugu häbelikust Jääkarust

Illustreerinud MAARJA UNDUSK

ELLEN NIIT

ÖÖSIKE

Mõni aeg tagasi, just enne suurt suve ja ilusat ilma, kolis onu Ööbiku kõrvalmajja elama Öösike. Kõik Öösorri tänava onukesed olid juba Öösikest näinud ja teadsid tast rääkida. Ainult onu Ööbik ei teadnud sellest Öösikesest siamaani suurt midagi. Liati, et ta teda oma silmaga näinud oleks! Onu Ööbik ei olnud lihtsalt kordagi sel ajal mänguplatsile juhtunud, kui Öösike seal oma kollase hüppenööriga hüppas. Kõik teised onukesed olid teda ammu seal vaatamas käinud. Markus Trampjalg oli Öösikesega koguni juttu ajanud. See viimane tundus onu Ööbiku meelest küll natuke kahtlane. Kuidas sai see olla võimalik?

"Mismoodi sa temaga juttu ajasid?" uuris onu Ööbik Markus Trampjalalt.

"Lihtsalt," ütles Markus Trampjalg. "Mina läksin oma tõukerattaga sinna liivakasti kõrvale seisma, kus Öösike parajasti hüppas. Ja siis Öösike ütles, et vabanda, kas sul oleks võimalik siirduda oma rattaga natuke vasakule? Ja mina ütlesin, et olgu peale, ma siis siirdun."

"Kas siirduda on seesama, mis astuda?" küsis onu Ööbik.

"Vist küll," ütles Markus Trampjalg. "Igatahes läksin ma natuke vasakule ja Öösike ütles: "Tänan sind!"

"Selge," ütles onu Ööbik. "Ei tea, millal see Öösike seal jälle oma kollase hüppenööriga hüppab?"

"Iga päev. Aga tavaliselt siis, kui sina magad," ütles Markus Trampjalg.

"Selge," ütles onu Ööbik. "Sellepärast ei olegi ma teda siamaani näinud. Mu tööolud on olnud lihtsalt seesugused. Aga täna on mul tööva- ba öö, homme hommikul saan ma vabalt minna Öösikest vaatama. Homme hommikul pole mul vaja magada."

"Noh, kuidas sa arvad," ütles Markus Trampjalg. "Minu meelest sa ei tunnegi ju Öösikest. Ja võibolla ta homme ei hüppagi oma kollase hüppenööriga."

"Mis tähendab ei tunne? Sina ei tundnud teda ju mõne aja eest samuti mitte. Ma arvan, et vaadata ikka võib, kuidas ta seal hüppab," ütles onu Ööbik.

"Vaadata muidugi võib," ei olnud Markus Trampjalg just erilises vaimustuses. "Ma tulen siis ka ja näitan sulle, kuidas ta seal hüppab."

"Ma tänan sind," pomises onu Ööbik ja jooksis oma trepikotta, kus seisis ta armas roosa tõukeratas. Ta nihutas tõukeratast natuke edasi ja pomises: "Ehk sa siirduksid natuke vasakule!" Ja kui ratas oli jälle paigal, ütles onu Ööbik kolm korda järjest: "Ma tänan sind! Ma tänan sind! Ma tänan sind!" nagu oleks lugenud luuletust.

HEI SÕBRAD! Pastakas pihku, värvikarp lahti!

Uus aastasada, uus aastatuhat on alanud. Mida see küll endaga kaasa toob?

Et seda öelda, peaks olema selgetnägija, ennustaja. Kui prooviks õige mängult olla!

TÄHEKE kutsub kõiki lapsi joonistama pilte ja kirjutama väikesi jutuke si või ka luuletusi, mille kohta me ütleme: ulmekas. Pane pea tööle! Mis võiks juhtuda koolis ühel tulevikuaastal? Mis võiks juhtuda kodus, spordiplatsil, autoteel, vee ja õhuvallas? Milline võiks olla tulevikukodu, tulevikukool? Millisest mänguasjast unistad? Missuguste mänguasjadega hakkavad sinu arvates lapsed tulevikus mängima? Kui kaugele tulevikku vaadata, jääb igaühe enda otsustada.

Loomulikult hakkab **TÄHEKE** avaldama huvitavamaid pilte ja jutuke si. Iseenesest mõista on paremate tööde autoritele hulgaliselt preemiaid. Seekord on need hinnalisemad kui kunagi varem.

Kirjalastele on lasteraamatuid trükkivad kirjastused määranud auhindadeks oma kaunimad ja väärtuslikumad raamatud. Olgu need siin välja kuulutatud:

Kirjastus Varrak – tulevikuteemaga hästi kokku sobiv kosmoseraamat "Tähed, planeedid ja kosmoselaevad".

Kirjastus Kirilill – "Loomajutte meilt ja mujalt" ja "Haldjaraamat".

Kirjastus Tiritamm – "Kalevipoeg".

Kirjastus Egmont – "Suur muinasjutu-raamat."

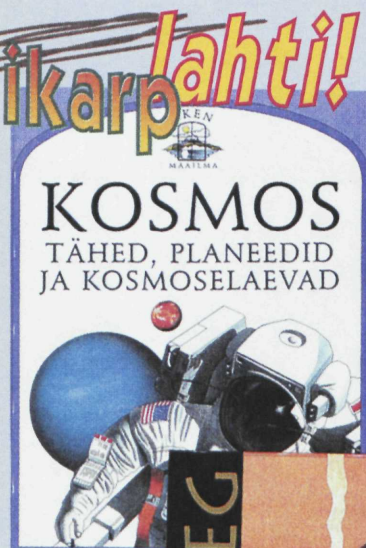
Kirjastus Avita – "Suur päkapikuraamat".
Kirjastus Faatum – Henno Käo põnev teos "Läbi hõreda kivi."

Joonistajatele pani auhinnad välja joonistus-, maalimis-, voolimistarbeid ja veel palju muud maale toov AS PERONI, lubades koguni need auhinnad **TÄHEKESEL** endal välja valida. Mis me siis valisime?

Peaauhinnaks suure joonistustarvete kohvri, mis annab võimaluse väga mitmekesisteks töödeks. Ja lisaks kuus ergutusauhinda, kuus kaunist karpi, milles leiduvad maagiliste viltpliiatsitega saab võluda paberile – jäägu praegu saladuseks, mida nimelt.

Auhindadele kaasa andis AS PERONI oma parimad edusooovid kõigile võistlusest osavõtjatele ning lisaks veel uudise, et selle talve vingemad kelgud on saadaval nende pool Tallinnas, Madara t. 16.

Töid ootame 10. veebruarini aadressil 10134 Tallinn, Pärnu mnt. 67a, **TÄHEKE**.

KALEVIPOEG

KALJU SAABER

Varuratas

Kui mu poja autodega mängima hakkas, oli ta kiindunud varurattasse. Autot, mil polnud varuratast, ta endale ei tahtnudki. Jutustasin siis, et varuratas on tõesti vajalik ja tähtis, sest kui teel ühe või teise rattaga midagi juhtuma peaks, aitab ta hädast välja.

"Kas varuratas on nagu kiirabiartst?" päris poja.

"Varuratas on nagu perearst," kostsin mina. "Ta kindlustab, et me külma ja pimedast käest ruttu koju jõuaksime."

Siis küsisin endalt: kuidas võiks see lugu varuratta arvates olla? Kui auto vabrikuvärvast välja sõitis, särav ja tuttuus, olid kõik rattad õnnelikud. Varuratas ehk kõige õnnelikum – rattakatte all oli ta ikka särav ja uus, ei saanud poriseks, haiget ei saanud ka. Muudkui sõida teistega kaasa – priiküüt, nagu öeldakse. Aga kui teised rattad aina teel vurasid, hakkas ta varsti tundma, et on kõigi poolt unustatud.

"Olen ju sõidu jaoks loodud, aga mul on proovisõitki veel tegemata," mõtiskles varuratas kurvalt.

Teised neli muudkui neelasid lustakalt kilomeetreid ja nägid oma silmaga, mis ilma peal sünnib. Nad teretasid vastuveerejaid rõõmsal sahnal, hoiatasid libeda tee eest või soovisid vana-aastaõöl kõigile: Head uut aastat!

Varurattaga, kel kate nagu kott pähe tõmmatud, ei rääkinud keegi. Isegi ulakad koerad ei ulatanud tema peale jalga tõstma.

"Taga targa maks," norutas varuratas, "ole

nagu seina külge risti löödud. Ma isegi ei usu enam, et olen ümmargune ja suudan veereda. Milleks siis mind siia ilma loodi ja autole kinnitati? Kas ma pean, kott peas, siin igavesti konutama nagu varumängija, keda väljakule ei lasta?" Vastus tuli nagu ikka ootamatult ja rutem kui arvata võis.

"Ai-ai-ai!" karjatas äkki tagumine vasakpoolne ratas ja läks valju pauguga lõhki. Juht pidas masina teepervel kinni. See auto, muide, kuulus ühele lasterikkale perele. Lapsed olid kaua oodanud pühapäevast teatrisõitu, tüdrukutel olid ilusad kleidid seljas ja poistel kikkilipsud ees.

"Kas me ei jõuagi etenduse ajaks pärrale?" ahas-tasid lapsed. Väiksemad puhkesid koguni nutma.

"Rahu, kullakesed," ütles isa. "Meil on ju õnneks varuratas."

"Kellest nad küll räägivad? Ega ometi minust?" ei uskunud varuratas oma kõrvu.

Nüüd oli varuratta suur tund tulnud. Pereisa rebis tal koti peast, keeras kinnituspoldi lahti ning veeretask vaese vangis olnu vasaku tagaratta asemele. Kui pereisa varuratta teisest mööda veeretask ja nad korra teineteise najale nõjatusid, sosistas see: "Aitäh, et õigel ajal appi tuled ja hädast välja aitas! Ma tõesti ei tahtnud pererahva tuju rikkuda, aga mind torkas üks kuri pudelipõhi."

Varsti veeres endine varuratas mööda teed linna poole, et lastega õigeks ajaks teatrisse jõuda. Katkiläinud ratas aga puhkas tema koha peal. Meie sõber ei teadnud veel, et auto all veeremine on üks raskemaid ja ohtlikumaid ameteid – sind võivad ootamatult torgata teravad asjad, järsul pidurdamisel kriibitakse su nahk marraskile. Sa pead veerema märjas ja kuivas, külmas ja kuumas. Sa töötad kulumiseni. Aga meie varuratas kannatas kõik edaspidised katsumused vapralt välja, selleks oli ta ju loodud.

"Mis teile teatrist kõige rohkem meelde jäi?" küsis pereema hilisõhtul koju jõudes.

"Varuratas," kostis pere pesamuna. Kõik puhkesid naerma ja lõbusalt naerdes mindi üheskoos tuppa. Nüüd võis endine varuratas koduselt lõhnaval kummelimirul oma esimest tööväsimumust välja puhata.

Illustreerinud PIRET MILDEBERG

Juba eelmisel sajandil

MILVI PANGA

JUBA EELMISEL SAJANDIL
KÄISIN MA LASTEAIAS.

JUBA EELMISEL SAJANDIL
OLIN PIKEM KAISAST.

JUBA EELMISEL SAJANDIL
PANIN MULDA PUU.

ÜKSKORD KÕRGEL LADVAS
KUMAB ÕUN KUI KUU.

JUBA EELMISEL SAJANDIL
LUBAS TAAT HOBU OSTA.

NÜÜD OOTAN, MIDA TA MULLE
UUE TUHANDE HAKUL KOSTAB.

Imeline unenägu

MILVI PANGA

KEEGI KEELAS, KEEGI KÄSKIS
MINA KÄISIN VESIVESKIS.

TÖÖD EI TEHTUD TOLLES VESKIS,
VÕRUKAELAD OLID MESTIS.

VESIVESKI, TUULEVESKI,
SELETASID ISEKESKIS.

IGA SÕNA KÄTTE KOSTIS:
ÄRKA, TAADU KOERA OSTIS.

MILVI PANGA Lumelaul

KES ON KÕIGE LUMISEM?
TEADAGI, ET LUMEMEMM.
KES ON KÕIGE UNISEM?
KARUPERE KAISUJÖMM.

KES SEAL ÜLEVAL PEAB VAHTI,
KOTISUU KES PÄÄSTIS LAHTI,
ET SEALT HÕLJUB LUND JA UND?
TALV ON TAADIL ÕNNESTUND.

Tihane akna taga

AIN VÄÄT

TIHANE AKNA TAGA
TOKSIB PEKITÜKKI.
PEA ALASPIDI TOKSIB
JÄÄKÜLMA PEKITÜKKI.

VAATAB RINGI, TOKSIB,
MINEMA EI LENDA...
VAATAB RINGI, KUTSUB
SÖÖMA ÕDE-VENDA.

Hiierte elu

AIN VÄÄT

RASKE ON HIIRTE ELU.
POLE NEIST ÜHELGI PASSI.
SALAJA ÜLE PIIRI
KÄIVAD, SEST KARDAVAD KASSI.

ELAMISEKS LUBA
EI ANNA ÜKSKI RIIK.
KÖÖK, SAHVER, NELI TUBA –
KÕIK KASSI KUNINGRIIK.

Kolm jaanuariröömu

JUHANI PÜTTSEPP

VEEMUSTRID

Igal kuul ja aastaajal on oma mustrid. Jaanuarimustreid võib otsida jääga kaanetatud tiikidelt ja järvedelt. Kui lumi jääd katab, tuleb see käpikuga ära pühkida ja avanebki pilt jää tumedasse salailma. Kriipsud, lõhekesed, jäässe külmunud taimed. Nagu kunstinäitusel. Kindlasti ei tohi nina vastu jääd suruda, sest see võib sinna kinni kül-muda.

TALVE VEMMELDAMINE

Kui kelk on katki läinud ja mitte midagi muud enam välja ei mõtle, võib ajaviiteks talve pisut vemmeldada. Selleks võetakse suuremat sorti roigas ja udjatakse sellega vastu lund. Kui roigas murdub, siis tähendab see, et talv solvus kiusamise pärast. Siis on aeg järgi jätta ja tuppa minna.

KOHTUMINE TAEVASILLAL

Räägi pinginaabrile auk pähe, et ta öhtul täpselt kell kümme piiluks ühte kindlat tähte taevavõlvil. Tähe asjus leppige omavahel eelmisel öhtul kokku. See võiks näiteks olla mõni Suure Vankri omadest.

Ja kui te siis pinginaabriga vaatate üht ja sama tähte, olles teineteisest ehk mitme kilomeetri kaugusel, kohtuvadki teie pilgud ühel väga kaugel tähel nagu taevasillal.

Mänge sinu sünnipäevapeoks

SÕRMUS SÕIDAB

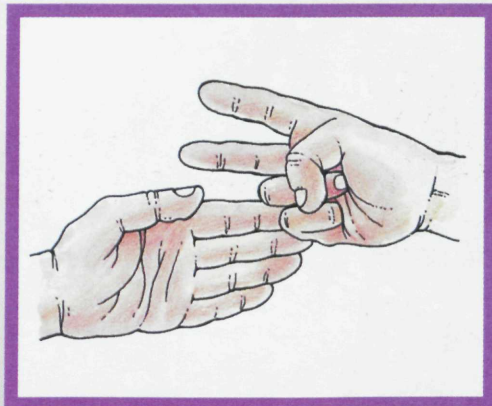
Selle mängu puhul läheb tarvis päris mitu meetrit nõõri või paela ja sõrmust või väikest metallvõru. Kui sõrmus on nõõrile pandud, sõlmitakse või õmmeldakse nõõri otsad kokku.

Nüüd istuvad mängijad ringikujuliselt põrandale, hoides kinni põlvedele asetatud nõõringist. Üks mängijatest seisab ringi keskele. Nõõringi läbi peopesa libistades pannakse see liikuma. Koos nõõriga sõidab (ja peatub) ka sõrmus. Osavatel mängijatel on võimalik seda märkamatu peost pihku libistada.

Ringi keskel seisja hüüde stopp! peale sulguvad kõik peod nõõri ümber. Hüüdjal tuleb nüüd ära arvata, kus sõrmus on. Õige oletuse puhul läheb sõrmust hoidnud mängija ringi keskele, tema asemele istub õigesti arvanud mängija. Kui aga äraarvaja eksib, siis teise eksimuse puhul on ta mängust väljas ja ringi keskele valitakse uus tüdruk või poiss.

Joonistanud PRIIT REA

KIVI, KÄÄRID JA PABER

See on mäng kahele.

Istute vastamisi, üks käsi selja taga. Pärast kolmeni lugemist toote käe selja tagant välja ühel viisil järgmisest kolmest:

- käsi on rusikas (see tähendab kivi).
- kaks sõrme on "käärideks" sirutatud (see tähendab kääre).
- peopesa on lahti (see tähendab paberit).

Kui üks mängija näitab paberit, teine kääre, annavad käärid punkti, sest käärid lõikavad paberit.

Kui üks mängija näitab paberit, teine kivi, annab punkti paber, sest kivi võib temasse mähkida.

Kui vastamisi on kivi ja käärid, annab punkti kivi, sest suudab käärid nürida.

Kui mõlemad mängijad näitavad ühte ja sama, saavad mõlemad punkti.

Võidab see, kes varem kokku lepitud katsete arvust saab rohkem punkte.

HERNESTEGA TEATEJOOKS

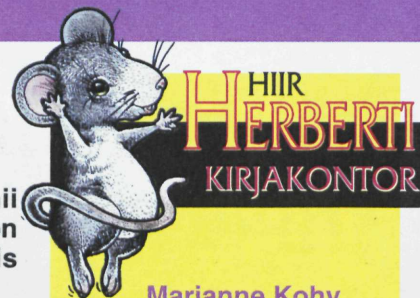
Selle mängu puhul läheb vaja nii palju taldrikuid ja joogikõrsi kui on mängijaid. Ja lisaks veel peotäis herneid.

Oletame, et mängite neljakesi. Pane kaks taldrikut, mõlemal 10 hernetera, toa seina äärde põrandale. Vastasseina äärde pane 2 hernesteta taldrikut. Kaks mängijat moodustavad meeskonna. Üks meeskonna liige seisab hernestega taldriku kõrvale, teine tema vastu.

Hopp! läheb mäng lahti. See, kelle taldrikul hernerid, peab need nüüd teisele taldrikule kandma. Kusjuures teha tuleb seda hernest hingeõhuga joogikõrre külge tõmmates.

Partneri tööks on tuua kõik hernerid samal viisil tagasi.

Võitjad on teadagi ülesandega esimestena toimetulijad.

Marianne Kohv

Ootan kirju koos pildiga nii poistelt kui tüdrukutelt vanuses 11-13 a.

Huvivid: muusika, tantsimine, ujumine.

Address: 86004 Pärnu mk Massiaru sjk. Urissaare k.

Liis Liström 9 a

Soovin kirjasõbraks 9-10 aastast tüdrukut.

Mulle meeldivad loomad, Terminaator, Evelin Samuel, ujumine ja laulmine.

Kui mulle kirjutad, pane pilt ümbrikusse.

Address: 68207 Valga, Spordi t. 2-6.

Kaia Palm 10 a

Huvivid: showtants, ratsutamine, kleepsude kogumine.

Ootan kirju 10-13 aastastelt tüdrukutelt ja poistelt.

Address: 46202 L-Virumaa, Väike-Maarja, Tare t. 21.

Linda Randveer 10 a

Huvivid: rahvastepall, suusatrenn, kleepsude kogumine. Ootan kirju 10-12 aastastelt tüdrukutelt ja poistelt.

Address: 46202 L-Virumaa, Väike-Maarja, Lõuna t 19-10.

Tiiu Maks 10 a

Huvivid: hobusega sõitmine, süntesaatoril mängimine, telekamängud.

Soovin kirjasõbraks 9-11 aastaseid poisse ja tüdrukuid.

Address: 73302 Järvamaa, Karinu sjk.

Elen Luik

Tahaksin leida kirjasõpra vanuses 9-12 a.

Minu lemmikloomad on koer, kass, hobune.

Minu lemmikbändid on Spice Girls, Black Velvet, 2 Quick Start.

Address: 90103 Läänemaa, Vatlja sjk.

Prangli saar on üks alalise elanikkonnaga Eesti väikesaartest. Kui silmitsed Eesti kaarti, leiad ta Soome lahest, Tallinnast kirde poole vaadates.

Prangli saarel on üks meie vabariigi pisemaid põhikoole. Vaata pilti – sellele on mahtunud kogu kooli lastepere. Millest säärase mere keskel asuva kooli lapsed kirjutavad? Loe edasi, saad teada.

KODUSAAR

Saar, kus ma elan, on Prangli saar. Siin on ilus männimets, kus kasvab suvel palju marju ja sügisel seeni. Läbi metsa jõuab mere äärde. Saare lõunarannik on liivane. Suvel on seal tore sooja veega ujumiskoht. Põhjarannik on kivine ja vesi on seal külmem. Meie saarel on üks suusamägi mida nimetatakse Liiserimäeks. Prangli saare loodus on ilus ja omapärane.

Liiserimäe lähedal on suur Punane kivi. Nimedega kivisid on saarel veel mitmeid: Kotkakivi, Nõiakivi, Hundikivi, Jäljekivi. Osa neist on vees, osa kuival maal.

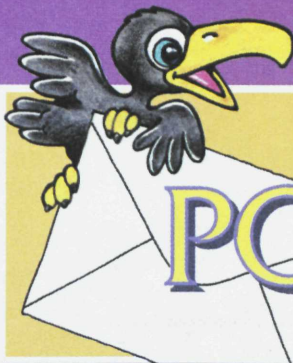
Suvi on meie saarel sündmusterohe. Käib palju külalisi. Talvel vastupidi on vaikne ja rahulik.

Kahro Kristeli IV kl

Niipalju neid lapsi Prangli Põhikoolis on Tiina Piirisaare fotod

Hendrik Linholm III kl

POSTIPAUN

Kivine on rannameri

VANAEMA JUTUKE

Kui vanaema noor oli, elas Prangli rohkem inimesi kui praegu. Nüüdseks on pooled majad tühjad, ainult suvel on neis elu. Vanaema noorusajal võeti koos palju ette. Naised käisid koos meestega kalal ja töötasid suitsukuuris.

Lapsed käisid koolis pasteldes ja koolikotid oli tehtud vineerist. Mõnel lapsel oli ka lambanahast koolikott. Kool asus samas majas kus nüüd.

Peale Prangli laste käisid siin ka Aksi saare ja Keri saare lapsed. Nad toodi nädala algul kohale ja koju said nad alles nädala lõpul. Neil oli õõbimiseks ja elamiseks oma maja, kus oli ka kasvataja-õpetaja.

MERE ÄÄRES

Mulle meeldib käia mere ääres. Mõnus on vaadata, kuidas lained vastu kive löövad. Ka vaikse ilmaga on mõnus mere ääres käia. Lihtsalt kive loopida ja suurte kivide otsa ronida. Või vahel lihtsalt niisama jalutada.

Piia Põldsaar III kl

MINU ISA

Minu isa on pikka kasvu ja tumeda peaga. Ta silmad on rohekaspruunid. Minu isa on kalamees. Ta käib merel kalu püüdmas. Mõnikord saab ta suuri kalu. Need on tursad, kellest võib teha kotlette. Tal on väike paat ka. Sellega käib ta lestapüügil ja Aksi saarel ning mõnikord Rohuneemes tädipojal külas.

Minu isa on jahimees ka. Ta kütib linde: parte, aulisid, pirikaid, kosklaid ja hanesid.

Isa oskab ka maja ehitada. Meie maja ongi tema ehitatud. Järgmisel suvel hakkab ta traktorikuuri tegema. Tal on auto, traktor ja kolm mootor-ratast. Vahel sõidab ta ka jalgrattaga. Mõnikord käib isa metsas jooksma

ja tõstab kangi. Sellepärast ta ongi nii suur ja tugev.

Evelin Linholm IV kl

KALAMEHE PÄEV

Minu isa tõuseb hommikul kell viis. Siis läheb ta linnupüüki. Ta varitseb neid püssiga Tiirloo ja Loo vahel.

Kui isa saagiga koju tuleb, hakkab mina linde nukkima. Kui see on tehtud, siis isa kõrvetab linde priimuse peal ja lõpuks roogib nad ära.

Kui selle tööga on korras, läheb isa võrke välja vedama. Kui võrgus on kalu, roogib ta ka need ära ja paneb võrgud kuivama.

Siis ta sööb ja läheb randa tööle. Ta ootab, millel traalid sadamasse tulevad. Kalurid panevad kalad ta paati, tema läheb neid siis mandrile viima. Kalad Rohuneeme sadamas ära andnud, sõidab ta paadiga saarele tagasi. Saaresadamast sõidab isa jalgrattaga koju. Nüüd on tal lõpuks aega puhata.

Minu isa päev on raske.

Reigo Linholm IV kl

ISAGA KALAL

Ma olen isaga juba viis aastat kalal käinud. Olème saanud suuri ja väikseid kalu. Kõige suurem on olnud kümne kilone. Käin isaga õhtul võrke merre laskmas ja hommikuti välja toomas. Kui mina isaga võrgul ei käiks, oleks tal raskem. Mõnikord on ju tuuline ja siis võivad võrgud segamini minna.

Priit Piirisaar III kl

Hülged meres – Helen Linholmi joonistus

ESSEMS KÜLASES KÜLASES

siin kasvatada, peab seda toas tegema. Ja alati ei aita see ka, sest valgust võib väheks jääda. Sellepärast ehitatakse sellistes jahedamates maades spetsiaalseid kasvuhooneid ja palmimaju, mis on üleni klaasist ja kus on ka talvel soe.

Kui botaanikaaria inimesed käivad kauges maades, siis nad ikka toovad kaasa seemneid, taimeosi või väikseid taimi, et nendega kohapeal lähemalt tutvust teha ja siin kasvatada proovida. Palmimajas näed sa selliseid soojamaataimi, mis on Eestis kasvanud juba kaua, mõni on sama vana kui sinu vanaema või vanaisa või isegi veel vanem.

Tallinna Botaanikaaria palmimaja on lahti teisipäevast pühapäevani kell 11.00 kuni 16.00.

Peale botaanikaarias käimist tee oma suurtele kaaslastele ettepanek, et käime siis ka teletornis ära. Teletorn on kõige kõrgem torn Tallinnas, kust on väga huvitav alla vaadata. Ja see on otse sealsamas, pildi peal paistab ka.

URVE SINIJÄRVE tekst ja fotod

Kui keset külma talve on sul parajasti suveigatsemise päev ja käepärast on mõni tore suur inimene, kellel kah talvest tühimus, siis kutsu ta endaga Tallinna Botaanikaaria palmimajja.

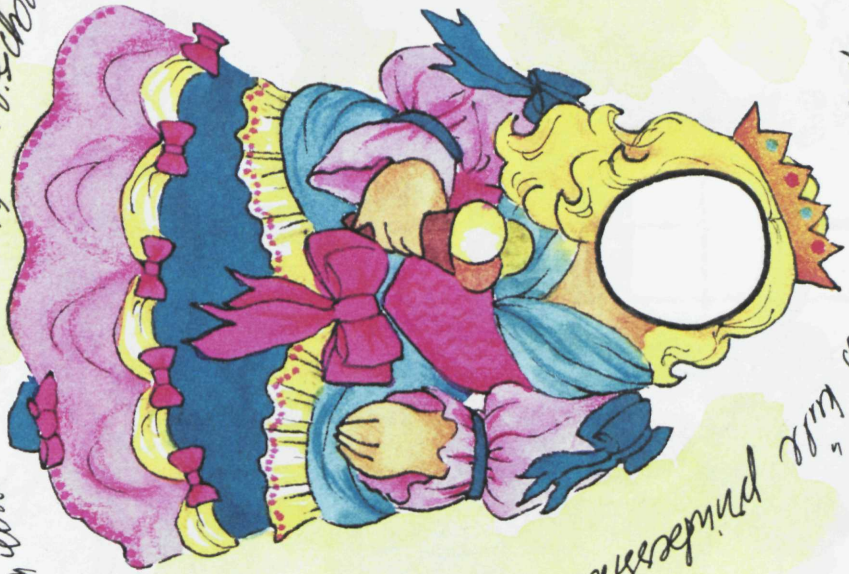
Eestis on kaks palmimaja – üks Tartus, teine Tallinnas. Tallinna uus palmimaja sai valmis eelmise aasta kevadel. Nagu juba nimigi ütleb, kasvavad siin palmid, aga ka teised taimed, mis vajavad oma eluks rohkem sooja kui Eestis enamasti on. Eesti on niivõrd külm koht, et kui neid tahta

KELLEKS SAADA?

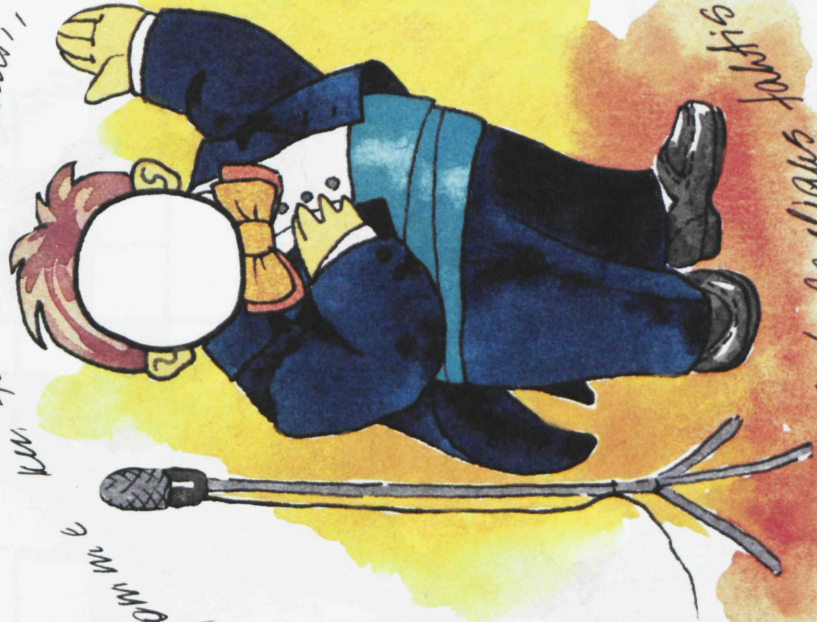
Lõika lõikeleht välja, samuti näo-ovaalid. Murra leht punktiirjooni pidi pooleks ja lõika keskest mööda jämedat joont kaheks. Paiguta lehed teineteise sisse nagu raamatul ja lõika servad tasaseks. Kinnita lehed lõngaga kokku sidudes. Jälgi, et numbrid järjestuksid õigesti.

paiguta
paatist
väga
peen

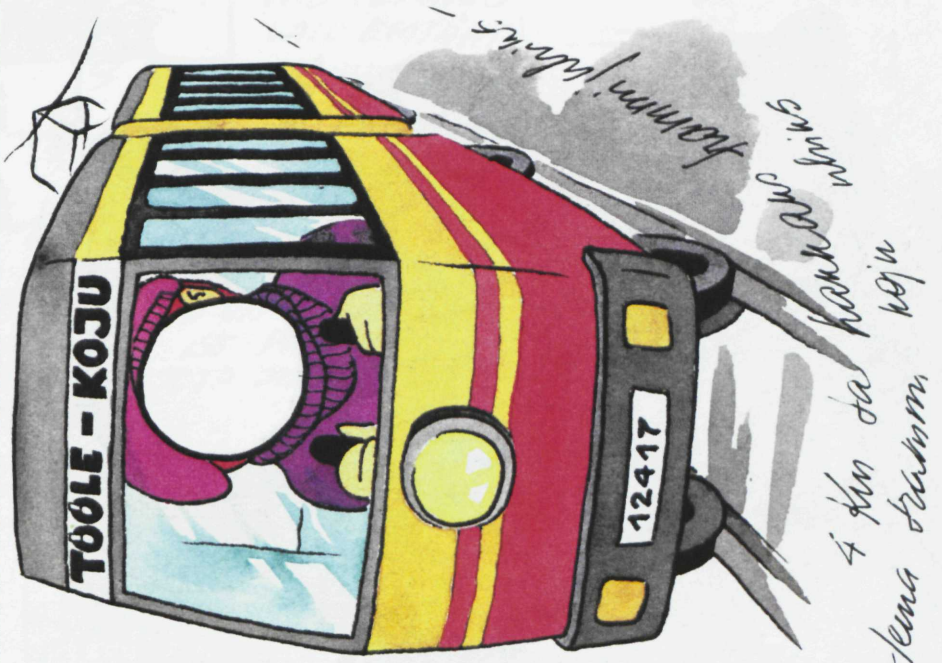
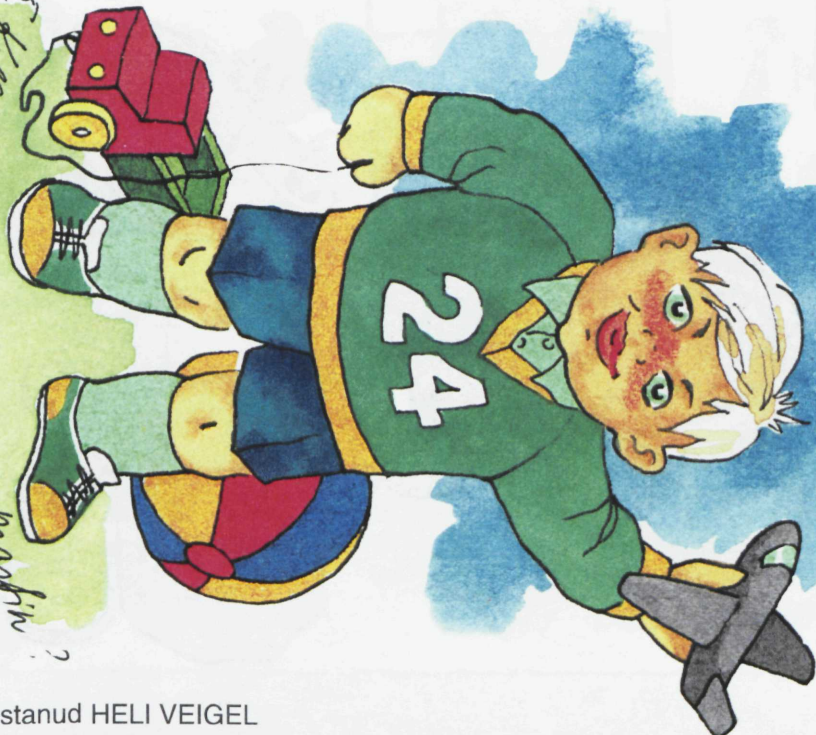
2 kappi
hõbedase
kulle
prindestriki

4 kuni
5 kuni
6 kuni
7 kuni
8 kuni
9 kuni
10 kuni
11 kuni
12 kuni

...stap!
meene, et ta saadaks
kõiki

5 kuni
6 kuni
7 kuni
8 kuni
9 kuni
10 kuni
11 kuni
12 kuni

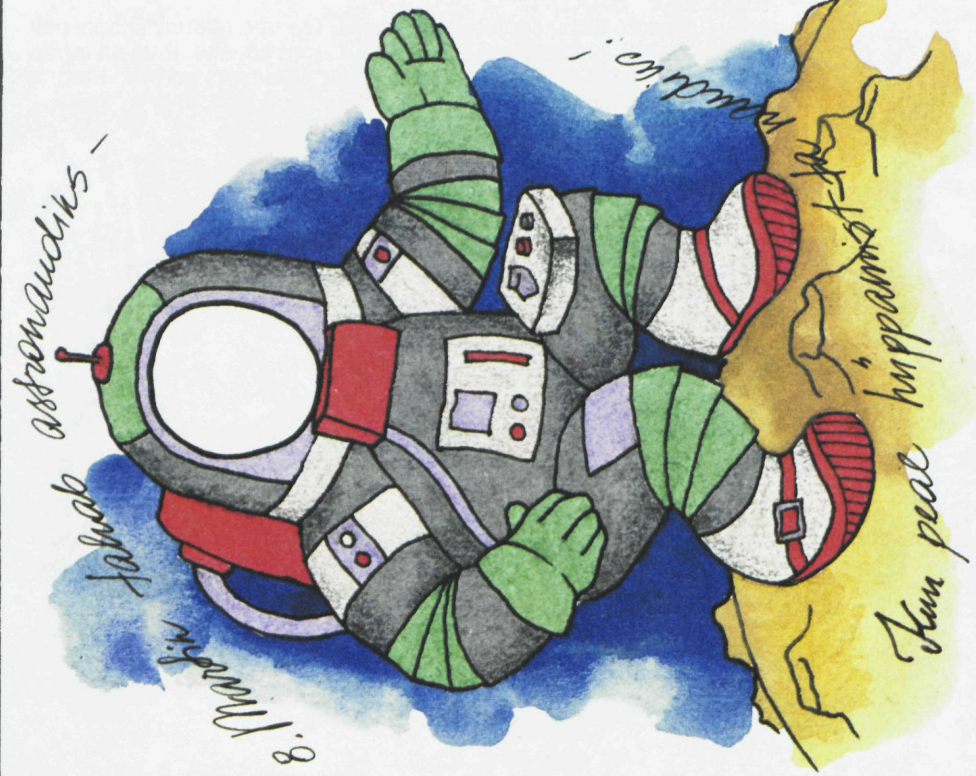

4 kuni
5 kuni
6 kuni
7 kuni
8 kuni
9 kuni
10 kuni
11 kuni
12 kuni

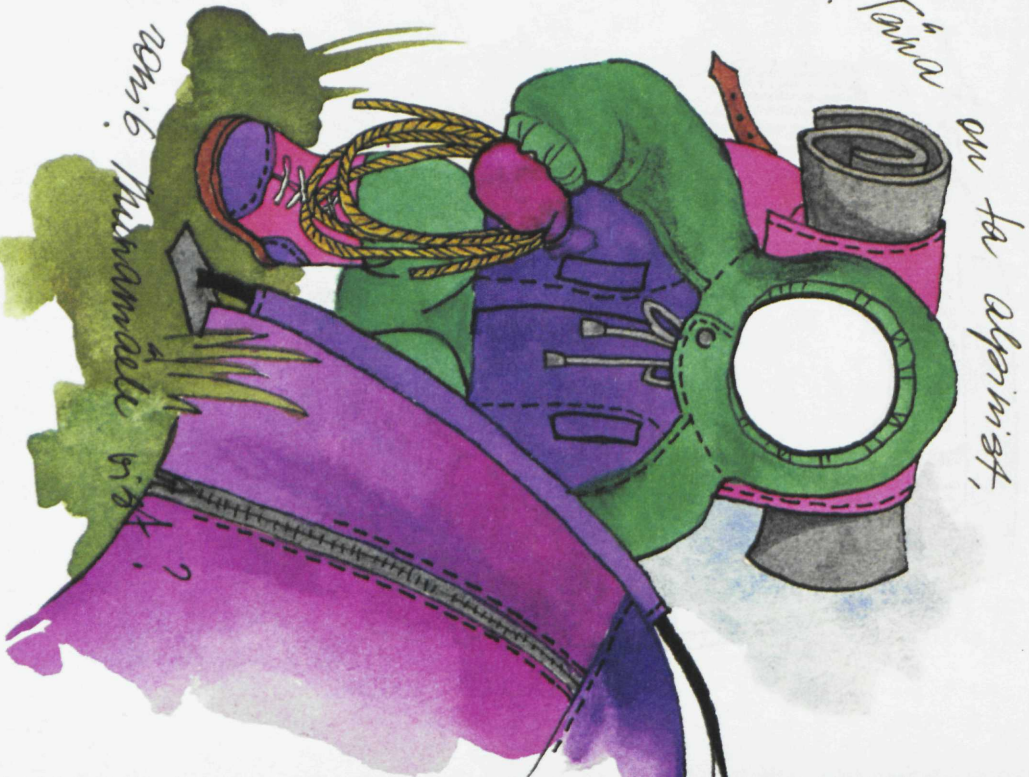
3. Paha polos balerin,

... para pinis...
 aga no top

8. Mawon jandab astronaudiks -

en pman
 Am peal huppanne

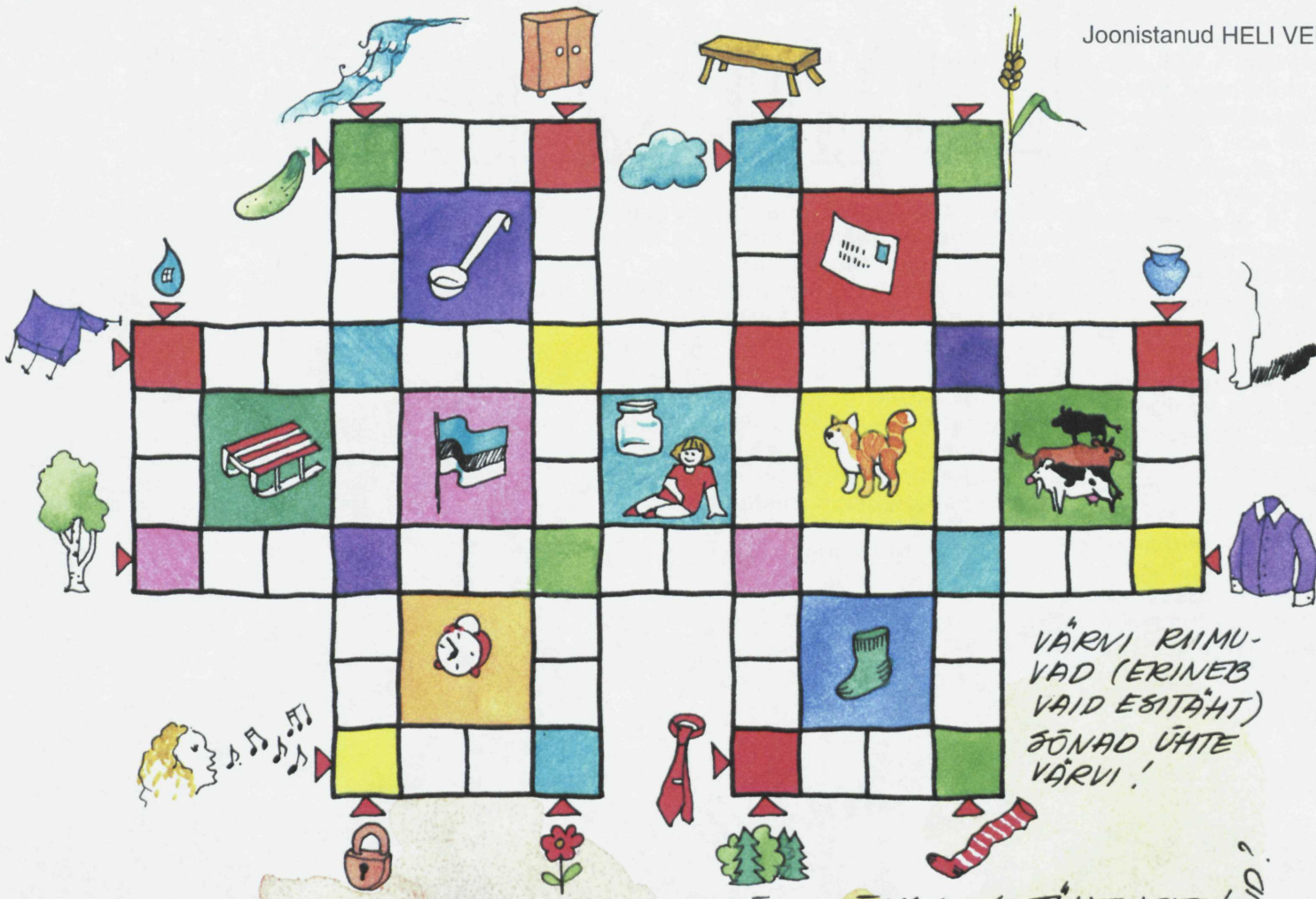
6. Tawa on ta apinist,

omib huanamaki kida?

1. Kellers tahab saada katin.

Joonistanud HELI VEIGEL

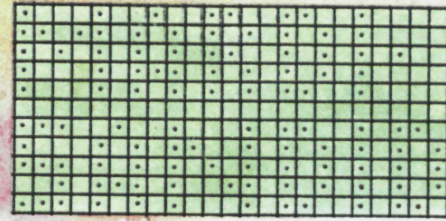

VÄRVI RIIMU-
VAD (ERINEB
VAID ESITÄHT)
SÕNAD ÜHTE
VÄRVI!

13579
1248
2468
1245

RISTSÕNAS ON KÕIK SÕNAD 4-TÄHELISED!
ÄÄRMISTE RUUTUDE 3 SÕNA SUUNAD ON NÄIDATUD,
NELJAS SÕNA RUUDU SEEST PANE ISE PAIKA
SÕBIVAS SUUNAS! LÕPUKS KIRJUTA SISEMISTESSE
RUUTUDESSE PUUDUVAD SÕNAD!

LEIA SEADUSPÄRA
16AS NUMBRIKREAS
JA LISA SELLE
JÄRGI VEEL VAHE-
MALT ÜKS NUMBER

MIS ON SINNA KIRJUTATAUD?

PERIOODIKA AS
Lasteajakiri
TÄHEKE

Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse address:
Pärnu mnt 67a
10134 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel 6 463 698

Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel 6 463 697

Kunstiline
toimetaja
PRIIT REA
tel 6 463 697

Printall
Tatari 64
10134 Tallinn

ESIKAANE
JONISTAS
**TIINA
REINSALU**

Vanasti rääkis rahvas suvelindudest ja taliilindudest. Suvelinde nähti kevadest sügiseni, nemad laulsid metsas, roostikus ning väljadel või askeldasid rohus, aias ja õuel, aga talveks lendasid ära. Taliilinnud seevastu tulid meile talveks põhja poolt, olid need siis siidisabad või hangelinnud, vesipapid või urvalinnud. Mõnel aastal nähti üleni valget lumekakku ja kuuldus männileevikese vile, saabus vareseidki Soomemaalt.

Nõnda on see nüüdki, aga mitte päriselt, sest aastad ei ole vennad ja ajad muutuvad. Aina soojad talved on muutnud mõneti ka lindude elutavasid. Paljud veelinnud ei lendagi koos teistega lõuna poole, vaid jäävad talveks Eesti rannavetesse. See võib karmidel talvedel neile saatuslikuks saada, sest nälja vastu soojast sulekuuest abi loota ei ole. Siis on hea, kui inimesed linde aidata saavad, nagu juhtus

Linnud talvel

1996.aasta talvel Tallinna lahe rannal, kuhu kogunes jääkosklaid ja kümnokk-luiki lausa murdu. Inimkauges paikades külmusid paljud luigid tol talvel merejäässe ja katsid nõnda rebastele ja merikotkastele rikkaliku toidulaua.

Kümnokk-luik on meie linnurahva seas uustulnukas, nad asusid siia umbes pool sajandit tagasi, ja võib-olla ei ole tal sellepärast õiget arusaamist Eestimaa talves peituvatest ohtudest.

FRED JÜSSI tekst ja fotod

